

BİR TURİSTİN KUZAY KIBRIS DENEYİMLERİ..

Üç günlüğüne Kıbrıs..

DR. BUĞRA ATSIZ

Bu yazıda Dr. Buğra Atsız, Kuzey Kıbrıs'a yapmış olduğu üç günlük seyahati sırasında yaşamış olduğu yeni deneyimlerini anlatmaktadır.

Buğra Atsız, doktora, University of Munich Faculty of Philosophy / Department of History, 15 yıl Radio Liberty'de çalışan yazar, değişik zamanlarda gazetecilik çevrimlik yapmıştır. Yazar çok iyi derecede Türkçe, Azerice, İngilizce, Almanca, Tatarca, Türkmence, Özbekçe, Kazakça ve Kırgızca bilmektedir.

Almanya'da 15 yıl Doğu Avrupa ülkelerine ve Sovyet Rusya'ya yayın yapan bir Amerikan kuruluşu olup Kongre tarafından finanse edilen Radio Free Europe / Radio Liberty Inc.'de çalıştıktan ve müessese Çek Cumhuriyeti'nin başkenti Prag'a taşındıktan sonra Türkiye'ye dönüp işsiz kalan bir adam düşünün. Bu adam gelir İstanbul'a yerleşir, çocuklarını iyice olduğunu sandığı bir okula verir ve akabinde hiçbir ciddi işle meşgul olmazsa ne olur? Pek iyi şeyler olmaz. İşte ben de o pek iyi şey olmayan bir durumda iken, zaten uzun zamandan beri telefonla ve şahsen irtibatla olduğum kadim dostom Mehmet Özdemir bana telefon ederek ne yaptığımı sordu. Aslında hiçbir şey yapmadığımı o da bal gibi biliyordu da, kibarlığından hep bunu yapar. Ben de kendisine karım, çocuklarının ve kedim Megallan ile birlikte Güney Kutbu'nda bir araştırma seyatine hazırlanmakta olduğum gibi bir iki söz söyleyince, yakında Kıbrıs'a gideceğini ve benim de kendisine refakat edip edemeyeceğimi sordu. İşlerimin fazlalığından yorulduğumdan sosyal takviminin dolu olmasına bakmadan teklifi hemen kabul ettim. O Ankara'dan ben de İstanbul'dan Kıbrıs'a aynı günde uçacaktık ve Mehmet beni orada karşılayacaktı. Plan ve program anında telefonda yapıldı ve harfiyyen tatbiki kararlaştırıldı.

Ben şimdiye kadar Kıbrıs'a hiç gitmemiştim ve Mehmet'in beni davetinden sonra hayretle tesbit ettim ki, oraya gitmek için içimde bir istek de duymamıştım. Sebebini vicdanıma sorup bir muhasebesini yaptığım da akla yatkın bir cevap veremedim kendi kendime. 20 yıl önce bir harp sonucu ikiye bölünmüş bir adacıkta görülmesi gereken ne olabilir diye mi düşünmüştüm acaba, bilemiyorum. belki de Kıbrıs'ın Yunanlılarla bizim aramızda bu kadar uzun zamandan beri sürgelen bir huzursuzluk unsuru olması, bunun pek kısa zamanda hal olmayacağı gibi bir düşünce ve buna

benzer bir takım mülâhazalardı Kıbrıs'a karşı pek ilgi duymamış olmanın sebepleri. Türkî Cumhuriyetlerin ilk kardeşlik ve İşbirliği Kurultayı'nın yapıldığı Antalya'da Rauf Denktaş Beğle (o hatırlamayacaktır tabii), sonra aynı kurultayın sonuncusunun yapıldığı Çeşme'de Derviş Eroğlu Beğle de tanışıp beraber yemek yemiş olmamıza rağmen. Ama şimdi ne büyük bir hatâ yapmış olduğumu anlamış bulunuyor ve İstanbul'a döndüğümünden beri kendime hangi cezayı vereceğimi düşünüyorum.

Ercan hava alanına vardığımda hava karamıştı ve Mehmet beni bekliyordu. Polis kontrolünden sadece kimlik kartı göstererek geçmem beni hem sevindirdi, hem de düşündürdü. 13 yaşından beri Avrupa'da bulunmuş, orada tahsil etmiş ve talebe pasaportumuzla Avrupa'nın hemen hemen her ülkesine vizesiz girdiğimiz zamanları hatırladım ve Türkiye'yi Yununistan'la birlikte Avrupa Topluluğu'na 70'li yılların sonlarına doğru elimizdeki imkânı budalaca sebepler dolayısıyla kullanmayı sokmayı beceremeyen veya bunda ısrar ederek ayağına gelen nimeti tepen Kıbrıs fâtihini (!) bir iki kısa fakat tesirinden şüphe etmediğim beddua ile yâd ettim. Bir tarihçi olarak geçmiş üzerinde yapılan her türlü spekülasyona şiddetle karşı çıkanlardan biriyim, ama aptallıklardan hoşlanmadığımı da itiraf edeyim. Zirâ bunun benzeri bir hamâkat-ı millîye örneği şu anda Türkiye'nin iç politikasında yaşanmaktadır ve büyük bir ihtimalle bundan on-onbeş yıl sonra belki de daha kısa bir müddet zarfında gene beyin tâ'ifesi başını duvardan duvara vurup, ah öyle yapmayı da şöyle yapsaydık gibi zırvalarla vakit geçirecektir, tabii o zamana kadar insanlarda beyin kalırsa.

Ercan'dan kalacağımız Gime'ye doğru yola çıkınca ilk dikkatimi çeken şeylerden biri arabaların İngiliz'den kalma âdetle soldan gitmeleri değil, onu zaten biliyordum, düzgün yollarda insanların trafik

kuralına uyarak araba sümeleri oldu. Demek ki bazı Türkler soförlük yapabiliyormuş demekten kendimi alamadım. "O kadar da değil, insafsız" diyenleri duyar gibiyim. Onları 6 aydan beri oturduğum İstanbul'da 24 saat ağırlamayı vazife bilirim. Hem de Maltepe'de. Maltepe-Kadıköy arası minibüs ücreti benden. Söz!

Havaalanından Gime'ye doğru yol alırken vakit gece yarısına yaklaşmaktaydı. Ay ışığında tahminimden daha yüksek olduğunu ertesi gün anlayabileceğim Beşparmak Dağlarının silüetini görebilmekteyim. Denizi görmek de kabil olmadığından "kim bilir ne güzel bir manzara kaçınıyorum" derken arabada beni sorduğunu Mehmet'ten öğrendiğim Şevket Bülent Yahniçi'ye rast geldik. Ayaküstü kısa bir sohbetten sonra buluşmayı kararlaştırıp ayrıldık ve biz oparlöründen ağlayan iğrenç arabesk (müzik demeğe dilim varmıyor) nağmeler arasında bir masaya kurulup siparişimizi verdik. Bu iptidâî subkültürün Kıbrıs'ı da işgal etmiş olması canımı sıkmadı değil. Hele Anadolu'nun hangi ücrâ kaşesinden çıktığı her hâliyle belli olan lokal sahibinin içki bardağına buzu kara tımaklı parmaklarıyla koyduğunu gördüğüm zaman içmekte olduğum işkembe çorbasının hangi şerâit altında yıkanmış olabileceği gibi abes soruları kendime sormamaya karar verdim. Kıbrıs'a Türkiye'den beyin takımı yollamak yerine fizikî evölüsyonunu tamamlayıp ayakları üstünde yeni yürümeye başlamış yaratıkları oraya gönderen iskan politikasının ardında bulunanların da aynı maküleden olduğuna karar verdim. Yanlış anlaşılmasın elbette Kıbrıs'ta Türkiye'den gelmiş olan kültür seviyesi çok yüksek insanlar var ve bunlar orada T.C.'yi temsilde ve Kıbrıs'a ettikleri hizmette kusur etmedikleri gibi oralıların hürmetini de kazanmışlar. Ama Kıbrıs'ın medeni câmiasında göze batanlar benim bahs ettiklerim. Tıpkı bundan 30 yıl önce İstanbul'da göze battıkları gibi. Korkarım aynı hâdiseye adada da şimdi cereyan etmekte. Çarpıklık da sanırım zaten buradan kaynaklanıyor. İskân politikasının babaları güzelim Kıbrıs'a Türk kültürü yerine her halde Urartu kültürünü yerleştirmeyi tasarlarmış olsalar gerek.

Kıbrıs'a Türkiye'den beyin takımı yollamak yerine fizikî evölüsyonunu henüs tamamlayıp ayakları üstünde yeni yürümeye başlamış yaratıkları oraya gönderen iskan politikasının ardında bulunanların da aynı maküleden olduğuna karar verdim.

Ertesi gün Gime'den Lefkoşa'ya doğru yollandığımızda hem manzaranın güzelliğini doya doya seyrettim, hem de büyük yangının sebep olduğu tahribatı gördüm ve içim sızladı. Oraların tekrar yeşermesi için yıllar geçecek. Gene Anadolu'dan getirilen tahtacıların güzel bir şekilde çevreyi temizlemiş olduklarını ve fidanların dikildiğini gördüm de içime biraz olsun serpildi. Bütün yangın sahasında halâ çalışmalar devam ediyor. Zaman alacağı muhakkak. Bu arada tabii işi üzerine alan müteahhidin işçilere parayı zamanında ödemediği gibi dedikodular kulağıma çalınmadı değil. Doğruluk derecesini öğrenemediğim için kimseyi töhmet altında bırakmak istemem, ama eğer doğruysa T.C.'li müteahhid milletinin % 95'i için söylenenlerin bir kere daha teyid edildiğini görmek ve bunların kendilerine muhsus bu nâmus ve şeref eksikliklerini taa oraya kadar taşımış olmaları da utanç verici.

Lefkoşa'da Mehmed'in arkadaşı Mehmet Kırıl Beğle bürosunda tanıştım. Muhterem ve hoşsohbet bir kişi. Onu da yanıma olarak Ulusal Birlik Partisi'ne gittik. Derviş Eroğlu Beğle Çeşme'de Türkî Cumhuriyetlerin son İşbirliği ve Kardeşlik Kurultayı'nda taşıtığımızı yukarıda söylemiştim. Unutmamış, beni tanıdı. Vakti dar olduğu için kahvesini içerken özünü Kıbrıs'ın iç politikalarının teşkil ettiği kısa bir sohbetten sonra ofisini terk ettik. Yıllardır Kıbrıs'ın dış politikası ve buna bağlı olan Türk, Yunan, Amerikan, Birleşmiş Milletler vs. siyâsetini takip edip Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iç politikasını fazla bilemediğimden sohbe aktif olarak katılmadığımı itiraf ederim. Ama bu eksikliği gidermek için gayret sarf edeceğim. Önümüzdeki günler ve aylarda ilgi çekici gelişmeler olacağı muhakkak.

Parti'den çıkıp kısa bir Lefkoşa turundan sonra, ki buna Cumhurbaşkanlığı sarayının dış görünüşü de dahildi. Mehmet Kırıl'ı ofisine bırakıp Magusa'ya doğru yola koyulduk. Güzel ve her türlü potansiyeli içeren bir yer diye düşündüm. Magusaya varmadan Doğu Akdeniz Üniversitesi'ne uğradık. Gayet modern bir üniversite kampüsü. Kızıl erkekli talebe kümelerini

seyr edip "iyi başörtülü ecma'in gürühu buralarda pek yok gibi" derken beyaz halı üzerinde yürüyen karafatma gibi türbanı (Türkiye Cumhuriyeti anayasasındaki laik kelimesini Türkçe olmadığı için değiştirmeye kalkan zihniyetin önce gene Fransızca'dan alınıp kullandıkları, ma Türkçe karşılığı olan türban kelimesini değiştirmesi daha mantıklı olurdu, ama sözüm tabii mantığın ne olduğunu bilenlere) ve yeldirme cinsi acaib bir mantoyu Müslümanlığın üniforması haline getirmiş yaratıklardan karşımıza bir iki tane çıkıverdi. İnşallah Kıbrıs üniversitelerindeki profesörler de bunlar üniversite kapılarından girerken saf olup selâm dumazlar (!)

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde de kısaca kalıp Prof. Hasan Cicioğlu ile görüştüğümde sonra şehre gittik. Kaleiçi bana Avrupa'daki Ortaçağ'dan kalma küçük dükkanlarıyla, kahveleriyle, minik pansiyon ve barlarıyla bakımlı ve cıvıl cıvıl insan kaynayan kasabaları hatırlattı. Lefkoşa'ya dönmeden önce Maraş bölgesinde de bir tur attırdı Mehmet bana. Yirmi küsur yıldan beri olduğu gibi bırakılmış, binalarında mermi ve bombalamanın sebep olduğu tahribatın izlerinin taptaze durduğu, sokaklarını saz bürümüş, inşaat sahalarında hâlâ tam mînasıyla paslanmamış vinçlerin görülebileceği bu yerde içimi kasvet bürüdü. Pazarlık konusu yapılabilir düşüncesiyle terk edilip kendi haline bırakılmış bu bölgenin artık bırakın pazarlık konusu olabileceğini, iflah edilmesi bile mümkün değil. Eski haşmetinin ancak tahayyül edilebileceği bu bölgenin ancak tamamıyla yıkılıp yeniden inşaa edilmesi belki düşünülebilir, ama ona da ABD'nin bir yıllık bütçesi yeter mi, yetmez mi, bilemem. Şu anda zaten irili ufaklı, zehirli zehirsiz envâi çeşit yılan tarafından istila edilmiş durumdaymış Maraş. Yolun sonunda bir orduevi var. Arabayla oraya kadar gidip inmeden dönecektik, ama bizim asâkir-i mansûrenin nobetçileri ben sakallı olduğum için geçit vermediler. Hiçbir dinci partinin mensûbu olmadığımı dâir teminat vermeme rağmen. Çâr nâçâr Lefkoşa'ya dönmek üzere geriye döndük.

Önceden kararlaştırıldığı gibi tekrar Mehmet Kırıl Beğ ile buluşmak üzere

Çetinkaya spor kulübüne gittik. Burada tanıştırmaktan çok memnun olduğum Miralay Beğ ile karşılaştık. Hava karardığı için Yeşil Hattın tam kenarında bulunan bir yerden meşhur Ledra Palas Oteli'ni de görebildim. Her iki tarafından da projektörleri yakılmış ortadaki tampon bölgeyi aydınlatıyordu. Yüksekçe bir yerden seyredildiğim bu manzara bana Berlin'in eski halini hatırlattı. Akşamı % 98'i Kıbrıs'lı Türklerden oluşan küçük bir Kıbrıs lokalinde siyâsetten bahsedip dünyayı ıslâh ederek geçirdik ve ben hayatımda ilk defa çiğ enginar yedim. Fena değilmiş.

Ertesi sabah Şevket Bülent Yahnici'nin ve Kıbrıs'taki refiki Akın Aktaş'ın telefonuyla uyandırılıp kahvaltıya götürüldük. Gime'nin güneyinde küçücük bir dağ lokantasında ben önce iyi kızartılmış bir biftek üzerinde iki yumurta kırılmış ve yanında patates püresi (kızarma da olabilirdi) ve bir kahve ısmarlayıp şöyle güzelce bir Alaskalı oduncu kahvaltısı ısmarlamaya kalktıysam da arkadaşlar benim bir daha Kıbrıs'a sokulmamam için ellerinden geleni yapacaklarıyla tehdit edince bu fikrimden vaz geçtim ve misafirim olduğunu değil, bulduğunu yer fehvâsınca hellim peyniri, yumurta, yeşil soğan ve bira gibi daha ma'kul gıda maddeleriyle kıyafet ettim ve havanın sıcaklığı dolayısıyla dışarıda oturup kahvaltı ederken beni evlat edinen tekirle peynirimi paylaştım. Sonra Gime'de Mehmet'le limanı dolaştık. Marsilya'yı veya Portofino'yu andıran resim gibi yer. Hatta limana bakan taş binalardan birinin en üst katında kendime bir daire bile seçtim.

Küçük geçimizden sonra biraz alışveriş ettik. Akşam Avukat Güner Göktuğ'un güzel dağ evinde hep birlikte nefis ızgaraları yiyip Güner Beyin mücâhitliği sırasında başından geçen komik hikayeleri dinlerken Kıbrıs'ta geçirmekte olduğum son gecenin hüznü üzerime çökmüştü bile.

Mehmed'in tâbiriyle ben bu kısa seyahat esnasında Kıbrıs'a sadece "ce" dedik. İlk fırsatta tekrar o güzel ve iyi insanların arasında orada olacağım. Hepsine ve bilhassa yeni edindiğim dostlarıma buradan selam. Mehmet Özdemir'e de beni oraya götürdüğü için tekrar teşekkürler. □

İlk fırsatta tekrar o güzel ve iyi insanların arasında orada olacağım. Hepsine ve bilhassa yeni edindiğim dostlarıma buradan selam. Mehmet Özdemir'e de beni oraya götürdüğü için tekrar teşekkürler.